

RDEČI PRAPOR

Glasiło jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsaki petek.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 5'44 K, za pol leta 2'72 K, za četrt leta 1'86 K; za Nemčijo za celo leto 5'96 K, za pol leta 2'98 K, za četrt leta 1'49 K; za Ameriko za celo leto 7'28 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati enkrat št. Kristopna petkovstva 20 vin, večkrat ceneje po dogovoru.

Štev. 2.

V Ljubljani, dne 11. januarja 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Františkanske ulice št. 8/1.

Nove naloge.

Samozavestno stopa jugoslovanska socialna demokracija v novo leto in uspehi, ki jih je dosegla tekom zadnjih dveh let opravičujejo popolnoma njen pogum. Ali s tem, da je narasla njena moč, prihajajo zanjo tudi nove naloge, katerih se bode morala praktično polotiti, da povzdigne bojno moč našega proletariata in ga okrepi v odporu proti gospodarski, kulturni in politični reakciji ter v pridobivanju novih postojank.

Prijatelje imamo, ki radi opažajo neke izpremembe v socialni demokraciji; dočim se nas je smatralo še pred kakšnimi desetimi leti za žive hudiče, ki bi vse pokončali in pobili, ako nas nebi krotila policija, brezpravnost in cerkev, nas imajo danes radi za krotke ovce, ki renomirajo z revolucijo, a se praktično zadovolje z vsako ogledano kostjo. Toda socialna demokracija se — tudi pri nas — ni prav nič izpremenila v svojih načelih in ciljih, pa če je v drugih krogih izginil tisti otroški strah, ki so ga gojili pred našimi bombami in granatami, je to v prvi vrsti pripisati našemu delu, ki je prisililo nasprotnike, da so nas vsaj deloma izpoznali. Seveda samo deloma. Kot realni političarji ne sanjarimo o pučih in pronunciamentih, temveč se poslužujemo sredstev, ki so dosegljiva. Nepotrebnih žrtev varujemo delavce, kolikor je le mogoče. Vendar ostanejo naši cilji neomajeni; nobeno strahovanje in nobene sladke besede nas ne zvabijo na stranska pota, kjer bi izgubili svojo direkcijo. Socialna demokracija vé, da je njen smoter nova, popolnejša družba, vé pa tudi, da ne gre pot po zraku, temveč po sedanjih družbi in da je tudi tukaj treba osvojiti vsako moč, ki je dosegljiva.

Ravno na tem polju se nam približujejo v bližnji bodočnosti tehtne zadače. Kar je bilo v starem parlamentu neizvedljivo, tega se bode moral polotiti novi državni zbor. Socialne reforme, za katere niso imeli dosedanja »očetje domovine« ne časa, ne smisla, morajo priti na dnevni red, zlasti pa za trenotek najvažnejša med vsemi: Starostno zavarovanje. Samo naivne duše morejo misliti, da se doseže to brez močne socialne demokracije. Če operirajo klerikalci sedaj s takimi »slagerji«, jim jih narekuje samo strah pred socialno demokracijo in čim bolj se ga more povečati, tem boljše zavarovanje doseže delavstvo.

Velika načelna razlika je v tem oziru med klerikalci in med socialisti. Dočim hočejo prvi izkazati delavcem nekako milost, za katero bi morali biti na poseben način hvaležni, dokazujejo socialisti golo resnico, da je kapitalistična družba delavstvu neskončno veliko dolžna in da mu odplača s starostno preskrbo samo majhen obrok. Tako je tudi z drugimi socialnimi reformami, s katerimi se bode morala Avstrija silno podvizati, da dohiti vsaj druge države. In da jo požene naprej, je socialna demokracija neizogibno potrebna moč.

Pa tudi političnih reform je krvavo treba. Anomalija našega združevalnega zakona, ki dela ljudstvu s svojimi zastarelimi določbami kakor z razliko med političnimi in nepolitičnimi društvi neznanske ovire, kriči že v nebesa, ravno tako zakoni o delavskih pravicah, o shodih, o tisku, da ne govorimo o predpotopnem kazenskem zakonu,

o razmerju med cerkvijo in državo, o šolski postavi i. t. d. Na čim močnejšo stranko se bode mogla opirati socialno-demokratska skupina v bodočem parlamentu, tem uspešnejše bode delo na tem polju, toliko več bode pa tudi garancije, da bodo ta vprašanja rešena v interesu ljudstva.

Boj za volilno pravico z zadnjo reformo ni dokončan in tudi v tej smeri bode imela stranka ogromnega dela.

Izmed perečih vprašanj pa pride tudi narodno, kateremu bode nujno treba rešitve. Prav tukaj pa je socialna demokracija, ki jo vodi pravičnost brez šovinizma, poklicana, da pospeši ureditev. Kot vodilna zvezda nam sije narodna avtonomija, ki je za delavstvo dejansko večjega pomena, kakor za kapitalistične sloje. Čim hitrejša rešitev narodnega vprašanja v Avstriji je odvisna od moči socialne demokracije in za mali, zapostavljeni slovenski narod je okrepanje socialno-demokratske stranke naravnost naroden interes. Pomagajte zatorej vsi, ki ste dobre volje, našemu napredku. Organizirajte se, kajti v organizaciji je moč.

Ljubljanska konferenca.

V nedeljo, 6. januarja, je imela ljubljanska okrajna organizacija svojo konferenco, katero se sme smatrati kot velkopomembno za razvoj naše stranke v Ljubljani in njeni okolici. Konferenca se je izvršila tako, da so ljubljanski sodrugi z njenim delom lahko zelo zadovoljni. Na zborovanju je prevladovala zavest, da so se razmere temeljito izpremenile in da je stranka tudi v naših krajih sezula otroške čevlje, pa se lahko mirne duše pripravljajo na resna dela, ki jo čakajo. Razlika med prejšnjimi takimi skupščinami in letošnjo konferenco je bila zares velika in če ljubljanska organizacija tudi še davno ni tam, kamor mora prispeti in kjer bi jo radi videli vsi zavedni sodrugi, je vendar velikanski napredek očividni. To se je izražalo tudi v mirni, dostojni debati, ki se je izogibala vsega frazerstva in je bila vseskozi stvarna, čemur je tudi največ zahvaliti, da je mogla konferenca v razmeroma zelo kratko odmerjenem času rešiti preobitno stvarino dnevnega reda. Konferenca je sprejela vrsto sklepov, ki so za daljne življenje stranke v Ljubljani in okolici velikega pomena in je položila organizaciji novo, času primerno podlago, na kateri ji je zagotovljen najlepši napredek. Seveda je treba, da se sedaj izvrši sklepe, kar bode sicer zahtevalo ogromnega dela. Ali čas je tak, da je pač po pravi pričakovanju od vsakega sodruga največje požrtvovalnosti; če pa stori vsak posameznik svojo dolžnost, so stranki najlepši uspehi zajamčeni.

Konferenca se je udeležilo 59 delegatov, ki so zastopali 1914 organiziranih delavcev, in sicer 250 mizarjev, 300 tobačnih delavcev, 160 tiskarjev, 80 krojačev, 50 čevljarjev, 10 krovcev, 80 železničarjev, 50 knjigovozov, 90 slikarjev, 80 pekov, 20 kovinarjev in 20 strojarjev. Gostov je bilo 14. Opravičilo je svojo odsotnost 11 delegatov, ki so izjavili svoj sporazum s sklepi konference.

Dopoldnevna seja.

Sodrug Kocmur otvori konferenco ob 1/2 10. uri dopoldan, pozdravi navzoče ter prečita prezenčno listo.

V predsedstvo so izvoljeni: Za predsednika sodruga Breskvar in Tokan, za zapisnikarje sodrugi Petrič, Avbelj, Brozovič in Malnič.

Glede dnevnega reda se sklene, da se o točki »organizacija in taktika« razpravlja v treh delih in sicer posebej o politični, strokovni in kulturni organizaciji.

O delovanju političnega odbora

poročila sodrug Kocmur. Govornik naslika težave, ki so obstojale, ko je nastopil lokalni odbor svojo funkcijo. Bilo je delovanje posebno oteženo vsled pomanjkanja materialnih sredstev in odbor je imel mnogo skrbi, da se je moglo izvesti vse potrebne akcije. Lokalni odbor je smatral zlasti za svojo nalogo, varovati povsod dostojen nastop, s čemur se je doseglo nedvomno visoko povzdigo organizacije, ki se pokazuje v tem, da se mora danes socialno demokracijo hoté ali nehoté vpoštevati v vsem političnem življenju. Govornik poroča temeljito o praznovanju 1. majnika v obeh letih, o nastopu ob priliki odkritja Prešernovega spomenika ter zlasti o volilnopravnem boju, ki je dosegel svoj vrhunec z velikansko demonstracijo dne 28. novembra 1905, ki pa je držal vse organizirano delavstvo v skrajni napetosti do zadnjega časa. Nadalje poroča govornik o razvoju strokovne organizacije in o plačilnih bojih. Pretečenega leta, ko so se pokazale v delitvi kompetenc razne težave, se je sklenu, da delujeta izvrševalni in lokalni odbor v lokalnih zadevah skupno in prav od tistega časa se je gibanje mogočno povzdignilo in nastopi stranke v Ljubljani so dosegli moč in pomen, kakor prej ni bilo pričakovati. Zlasti je ta uspeh pripisati sklepu, da se postavi stranka po robu vsaki surovosti, in doslednemu izvrševanju tega sklepa. Govornik omenja nastope stranke v razburjeni dobi pretečenega leta, ob priliki bojev med strankami, znane shode v Mestnem domu, na vrtu Gössove pivnice, protiklerikalni shod na vrtu Narodnega doma in izvaja, da je nastopila stranka pri vseh teh prilikah v odločilni ulogi. Politični odbor je torej gotovo storil svojo dolžnost, toda dosedanja uspehi nas ne smejo navdajati z zadovoljnostjo, ki ubija nadaljnje delo, kar druge stranke na Slovenskem žalostno dokazujejo. Treba je zlasti izpopolniti organizacijo v vsaki smeri in ravno današnja konferenca se bode imela pečati s to stvarjo. Ko si vstvarjamo pregled o dosedanjem delu, se moramo pripraviti na novo. Delo je naloga in voditelj stranke.

Sodrug Pogačar podaja blagajniško poročilo, iz katerega je razvidno, da je imela lokalna organizacija tekom poročilne dobe

dohodkov K 2144'03
izdatkov » 2133'72

Saldo za l. 1907 iznaša . . K 10'31

Sodrug Mlinar poroča, da je kontrola revidirala in v knjigah potrdila red.

Sodrug Ropret predlaga, naj se podeli političnemu odboru absolutorij.

Za debato se ne oglasi nihče; poročilo se sprejme soglasno na znanje, ravno tako se izreče odboru absolutorij.

Druga točka dnevnega reda se glasi

Predstoječe volitve.

Poroča sodrug E. Kristan.

Govornik oriše v širokih potezah sedanjo domačo situacijo in določi stališče, ki ga zavzema socialna demokracija v njej. Stranka je delala in je dosegla upliv, ki ga ne more nihče več utajiti, lansko leto je stalo politično življenje v Ljubljani naravnost pod socialno-demokratsko signaturo, kar so jasno dokazale vse važnejše akcije. S svojimi moralnimi uspehi se pa stranka ne more zadovoljiti, kajti kakor njena podlaga, tako so njeni cilji realni in vsak naš boj mora imeti tudi praktičen namen. Zvesta svojim načelom mora stranka pridobivati košček za košček politične moči za delavne sloje in s tega stališča moramo zahtevati tudi sedanjo situacijo in določati svoje naloge.

Za Ljubljano pridejo letos troje volitve v pošt. Lokalno najbližje so nam volitve za

Ljubljanski občinski svet.

Boj socialne demokracije za volilno pravico v ljubljanski občinski svet ne datira, kakor prikazujejo nasprotniki, od pretečenega leta, temveč je star že celo desetletje; reformo občinskega volilnega reda se je obljubovalo že leta 1896., ne pa šele lanskega leta in stereotipno se je ponavljala obljuba vselej, kadar so bile za občinski svet volitve. Zato

je sedanji izgovor na nedelavnost deželnega zbora popolnoma neumesten in po desetletni izkušnji se lahko pravi, da bi našla klika za svoje zavlačanje gotovo drug izgovor, ako ne bi bilo tistega z deželni zborom. Občinski svet je pristopil zelo nerad k volilni preosnovi, katere načrt kaže, da se nikakor ne namerava reformirati volilne pravice, da je »razširjenje« samo neizogiben privesek, resnični namen pa je, ustvariti tak volilni red, ki bi bil asikuracija sedanji gospodujoči kliki. Upeljavo splošne in enake volilne pravice označujejo kot nemogočo, poukazuje na državni zakon o občinah, češ, da so občine vezane na takozvano zastopstvo interesov. Ali tudi to je izgovor in na ljubljanskem rotovžu gospodujoči liberalci so zopet veseli te določbe. Da sami ne marajo splošne in enake volilne pravice za občino, demonstrira zgodovina novega liberalnega programa, iz katerega so naravnost izbrisali splošno in **enako** volilno pravico za občine, pa so jo nadomestili z raztegljivo frazo, naj se uveljavi »načelo splošne volilne pravice«. Nameni vladajočih so s tem pojasnjeni. Za delavstvo pa nastane sedaj vprašanje, ali naj se tudi v bodoče zadovolji s platoničnim protestom, ali pa naj začne praktično oponirati. Gotovo je ogromna večina socialnih demokratov danes brez volilne pravice; ali gotovo je tudi, da ima stranka med volilci mnogo deloma zavednih, deloma nezavednih pristašev. Ustanovitev doslej embrionalne nove stranke je samo simptom obširne nezadovoljnosti, kateri pa ne more prezentirati nobena druga stranka nič jasnega. Situacija za nastop socialne demokracije je torej ugodna, potrebno je pa že zlasti zato, da se pribori socialno-demokratičnim zastopnikom vstop v občinski svet, ker mora delavstvo pridobiti upliva na nameravano volilno reformo. Iz vsega tega izhaja za stranko prepričanje, da je primerno, da se udeleži volitve v tretjem zboru mestnega sveta.

V doglednem času pa bomo imeli tudi volitve v kranjski

deželni zbor.

To je parlamentek posebne vrste, ki bi bil vedno rad nekaj drugega, nego bi moral biti. Hotel je posnemati velike parlamente, namesto da bi izpoznal svoje sicer omejene, a zato vendar važne naloge. Nad njim je vedno ležala senca »visoke politike«; kakor je Ljubljana središče slovenskega naroda, se je tudi ta deželni zbor v smislu napačno pojmovanega federalizma smatral za nekak centralni slovenski parlament. Zlasti se opaža lahko tendenco, da bi posnemal praški deželni zbor, kar je že zaraditega anomalija, ker se ne more kranjskih razmer nikakor primerjati s češkimi. To stremljenje po kopiranju, napihovanju, reševanje velikih, izven njegovega okvirja ležečih problemov, je rodilo piškav sad — nedelavnost, obstrukcijo. Temu pojavu je pripisati, da je kranjska dežela v svojem razvoju zadržana morda za 25 let in remedure tega žalostnega stanja je pričakovati edino od dobre volilne reforme. Ta stvar je postala tudi za kranjski deželni zbor aktualna in brez pretiravanja se lahko reče, da je to zasluga rdečkarjev. Klerikalci so sicer dolgo agirali z deželno volilno reformo, ali vodili so jo v tem samo demagogični in egoistični nameni. Resno je prišla stvar šele oktobra 1905 v tir. Pokazalo se je pa tudi pri tej priložnosti, da imajo klerikalci veliko več politične spretnosti nego liberalci, kajti dočim so znali prvi hitro izrabiti situacijo v svojo korist, so prišli drugi v neznanstvo zadrego. Znana je še zgodovina tistih dveh resolucij, ki sta jih obe stranki predlagali glede na volilno reformo. Ko je bil potem nenadoma sklican deželni zbor in mu je bila predložena vladna volilna reforma, so bili klerikalci takoj pripravljeni, sprejeti spako, ker jim je zagotavljala večino, liberalci pa so se ji upirali z bobnimi in z renami ne radi načela, ampak iz strahu za mandate. Deželni zbor je bil takrat zaključen in ni se ga več sklicalo, iz zanesljivih virov se celo razglasa, da sploh ne bode več zboroval do svoje naravne smrti. Ali kakorkoli, od sedanjega zbora skoraj ni več pričakovati rešitve volilne reforme. Za socialno-demokratično stranko pa postanejo nove volitve tem važnejše in udeležba stranke pri tistih volitvah bi bila najizdatnejša demonstracija. Vsak stvarni uspeh bi bil pa velike koristi, kajti vsak socialno-demokratični glas bi precej izpremenil situacijo v deželni zboru. Položaj je pa tak, da je uspeh ob pridnem delu mogoč in to utemeljuje dolžnost stranke, da se udeleži volitve.

Največjega pomena pa bodo seveda volitve za

državni zbor,

ki se vrše na podlagi novega volilnega reda. Mnogo jih je, ki hodijo sedaj babato okrog in pripisujejo sebi zaslugo za volilno reformo. Ali neomajena ostane resnica, da tudi te nepopolne preosnove ne bi bilo brez socialne demokracije in da so tudi slovenski socialisti v popolni meri izvršili svojo dolžnost. Izpoznali so to tudi naši nasprotniki in konkurentje, ali demagogični razlogi jim branijo, da bi priznali resnico. Ali nam ni treba, da bi jo utajevali in za ogromno delo, ki ga je izvršila stranka, zasluži tudi dejanski uspeh. Samo slepost more dvomiti o njeni moči. Ako bi bilo vse drugo pride ljubljanski mandat v klerikalne roke, ali ne. Vsaka stranka sicer zatrjuje, da ji je zmaga v

Ljubljani zagotovljena, ker bi vsi radi z iluzijami nadomestili pomanjkanje realne moči. Ako bi imeli nasprotniki toliko pristašev, kolikor pripovedujejo vsakemu, kdor jih hoče poslušati, da jih imajo, tedaj ne bi ostal za socialne demokrate niti en glas. Na srečo pa smo sami o razmerah bolje poučeni. Naša naloga ne more biti, da bi pomagali klerikalcem na konja, pa tudi ne, da bi reševali liberalce in tega nam tudi ni treba, kajti ako se opravi delo tako kakor je treba, nam je uspeh gotov. Tako gotov, da si nam ni treba beliti glave, kako naj nastopamo pri ožjih volitvah. Ako pride tako daleč, bode za nas situacija že popolnoma jasna. V okolici so sicer razmere težavnejše, saj je bila volilna geometrija skrajno perfidna; da se je odtrgalo Šiško, Vič, Glince i. t. d. od Ljubljane, h kateri pripadajo povsem naravno, je bila samo koncesija klerikalcem, naperjena v prvi vrsti proti socialnim demokratom. Toda tudi v tem okraju ima stranka toliko pristašev, da je moralno obvezana, vstopiti v boj.

Govornik razmotriva potem vprašanje, ali je pričakovani uspeh vreden vsega naporega dela, vse požrtvovalnosti, ki bode potrebna. Obsirno navaja in razlaga naloge novega parlamenta in prihaja do zaključka, da je za slovensko delavstvo, pa tudi za ves slovenski narod eminentnega pomena, da si pribori tudi slovenska socialna demokracija primerne sedeže v novem parlamentu.

Poročevalec predlaga sledečo

resolucijo:

Ljubljanska okrajna konferenca, zborujoča dne 6. januarja 1907, sklene:

Politični položaj na Slovenskem in občinske razmere v Ljubljani kažejo, da je zastopstvo socialne demokracije v vseh naših zbora ne samo v interesu delavstva, temveč tudi v interesu regeneracije vsega našega življenja nujno potrebno. Kreпки razvoj jugoslovanske socialne demokracije pa nalaga stranki tembolj dolžnost, da napne vse moči v izvršitev te naloge. Posebno zadene to ljubljansko organizacijo, ki zastopa središče slovenskega javnega življenja in je že moralno obvezana, da prednjači po najbolji moči ostalim organizacijam.

Dosledno sklene konferenca, da se udeleži ljubljanska organizacija letos vseh volitev v občinski svet, v deželni zbor in v državni zbor sporazumno s poklicanimi inštančami stranke; ravno tako se sklene udeležbo ljubljanske okolice pri deželno- in državnozbornih volitvah.

Za sistematično in uspešno izvršitev tega sklepa se ustanovi pri okrajni organizaciji volilni odsek za mesto in za okolico s trajno funkcijo, katerima je naloga:

a) Z vsemi primernimi sredstvi delovati za povečanje strankinega volilnega sklada;

b) izvesti volilno organizacijo v mestu in v okolici tako, da se doseže popolno in zanesljivo evidenco volilcev po navodilih okrajnega in izvrševalnega odbora;

c) pospeševati sistematično agitacijo za vse volitve;

d) izvrševati vsa volitev in volilnih priprav se dotikajoča opravila;

e) posredovati trajno zvezo med volilci, zaupniki in političnim odborom.

Vsa kandidatura vprašanja rešuje politični odbor po zaslujanju volilnega odseka; odobrenje dotičnih sklepov pa je pridržano izvrševalnemu odboru, da se zajamči enoten in sistematičen nastop.

Konferenca poziva vse somišljenike, da podpirajo stranko v bližajočih se volilnih bojih z vsemi močmi, da pomagajo povečati volilni sklad, da pospešujejo dejansko organizacijo in agitacijo in da povsod razširjajo zavest o eminentnem pomenu vsakega socialno-demokratičnega uspeha. Vse s druge vabimo, naj v tej važni dobi s skrajno močjo delujejo tudi v svojem privatnem krogu, da se čim bolj zagotovi zmaga socialno-demokratičnih kandidatov. (Glasno odobranje.)

Ker je preteklo poldne, se voli komisijo, ki jo je predlagal sodrug Kočmur in se zaključil dopoldnevno sejo.

Konec prih.

Dopisi.

Trst. (Manifestacija za volilno pravico.) Tržaški deželni zbor je bil sklican dne 27. decembra na edino sejo. To redko priložnost sta porabila politična odbora italijanske in jugoslovanske socialno-demokratične stranke, da spomnita naš mestni parlament na staro zahtevo po splošni in enaki volilni pravici. Kakor je bil deželni zbor nagloma sklican, je imelo delavstvo malo časa za priprave. Vrhutega je bil delavnik in otvoritev seje je bila napovedana za 10. uro dopoldan, kar je seveda vse za delavce neugodno. Vendar je uspela manifestacija nepričakovano sijajno. Do 9. ure dopoldan se je delalo še po vseh delavnicah. Ob tem času pa je delavstvo odložilo orodje, ustavilo stroje ter je pohitelo v velikih skupinah na veliki trg, pred mestno palačo, kjer so se zbirali deželni zastopniki. Tudi iz proste luke in z železnice je prikoralo kolona, ki je štela 1000 mož; zbrana množica je to skupino pozdravila s posebno burnimi ovacijami. Delavska masa na trgu je štela daleč nad 10.000 ljudi. Ob 1/10. uri je odšla de-

putacija, sestavljena iz sodrugov Chiussija, Scabarja, Pipana, Petronija in Kermolja k deželnemu glavarju dr. Sandrinelliju ter mu je izročila dotično spomenico z zahtevo, naj ji da takoj odgovor. Dr. Sandrinelli je to storil pismeno, kar je deputacija sprejela ter se vrnila na trg, kjer je sodrug Chiussi prečital zbrani množici odgovor, v katerem je rečeno, da se je deželni odbor že sam obrnil do državne vlade z vprašanjem, ali misli podpirati preosnovo deželnega volilnega reda v tistem smislu, v katerem je izdelana državnozborna volilna reforma. Delavstvo je sprejelo odgovor na znanje ter se je deloma razšlo, deloma pa je v povorki, prepevaje delavske pesmi, odkorakalo pred delavski dom, kjer se je po nagovoru sodruga dr. Vivante razšla. Deputacija je odšla med tem k namestniku, kamor sta jo spremljala tudi sodruga Pittoni in Kopač. Namestnik princ Hohenlohe je povedal, da uradno ni poučen o namenu osrednje vlade, a osebno je prijatelj razširjenja volilne pravice tudi za deželni zbor. Popoldan se je v nekaterih delavnicah zopet delalo, v drugih pa je počivalo delo ves dan.

V zbornici je govoril dr. Rybař o volilni preosnovi na podlagi enakosti in proporcionalnega sistema. Ker je tudi tetka »Edinost« radovedna, ji bodi povedano, da se lahko potolaži. Da bi dajala socialnim demokratom pouke, za to je predolgo spala. Delavstvo ni sestavilo svoje spomenice površno in lahkomišelnost, temveč je opisalo vse do sedanje boje za volilno reformo, obenem pa obsega spomenica tudi temeljito kritiko tistih preosnov, ki so bile predlagane doslej in so bile nalašč tako sestavljene, da ni bilo upati odobrenja vlade. Delavstvo je pa tudi odločno v tem, da se po sedanjem sistemu ne smejo ponoviti nobene volitve več. Kakor je socialna demokracija pri tej priliki pokazala, da je vedno budna, nastopi tudi z večjo energijo, ako bode treba.

Gorica. Neke šolske sestre zidajo v Gorici zasebno šolo, nekak »konvikt«, v katerem se bode vzgajalo dekleta v navadnem božjem strahu po receptu rimskega fanatizma. Mi sicer proti temu »konviktu« kot zasebna last teh šolskih usmiljenk nimamo ničesar, ali ugovarjati moramo načinu, kako se je začelo zidati to poslopje. Neka oseba je hotela v neki zadevi vpogled tega načrta za stavbo, a glej ga »vraga«, v našem »municipiu« niso imeli nikakih načrtov. Rekli so, da se zida to stavbo brez načrtov, za kar pa oni niso odgovorni. Stavba je že pod streho, a načrtov ni nihče videl; to je faktum, o katerem hočemo govoriti.

Ako hoče kak gospodar preurediti svojo razdrapano koč, mora imeti v to svrhu načrt; ako hoče kdo narediti novo okno v svoji hiši, imeti mora načrt; novo stranišče, načrt; vsaka malenkost, načrt. Vsi ti načrti morajo biti kolkovani, plačati se mora primerno takso, sicer se ne sme začeti ničesar, tako veleva stavbinski zakon. Tu pa pride nekdo, pa zida brez načrtov poslopje s tristo okni, ne plača ničesar in nima načrtov. Naš »municipio« niti ne ve, kak bo ta stavba, ali bode odgovarjala vsem zahtevam stavbinskega reda in zakona. Akoravno je poslopje zasebna last, vendar je interesirana na tej stavbi tudi javnost. Saj dekleta ali učenke, katere bodo obiskovale ta zavod, v katerem bodo tudi prenočevale, niso zasebna last dotičnih redovnic. Ali bode to poslopje odgovarjalo zahtevam higiene, zahtevam v slučaju požara ali drugih okoliščin, tega ne ve nihče. Samo na Goriškem je še kaj takega mogoče. Pa naj si bode kakor hoče, naš »municipio« ni morebiti v tej zadevi vsega kriv, vsekakor je imelo gotovo tržaško namestništvo svoje prste vmes, sicer bi se moralo reči, da so mestni očetje v Gorici pravi abderitje. Stojimo na stališču, da so postave za vse enake, ravno tako stavbinski zakon. Vpraša se, kako se more dati tem redovnicam predprave pred zakonom? Kako se že imenujejo taki uradniki, ki so pristranski? Zakaj mora plačati in odgovarjati zahtevam eden in zakaj ne drugi? Ako mora imeti gospodar, čegar hiša je vredna 1000 K, načrte, zakaj ne tisti, čegar poslopje je vredno pol miliona kron? Kaj ko bi nam namestništvo v Trstu to reč hotelo nekoliko raztolmačiti? Kakor smo poučeni, se je ta reč sklenila preko glav mestnega sveta goriškega.

Idrija. Volitve v cestni odbor so se izvršile z lepim uspehom socialnih demokratov! V skupini, kjer volijo enega odbornika in enega namestnika župan, svetovalci in odborniki, smo zmagali socialni demokratje kandidatoma za namestnika, s sodrugom Alojzijem Uršičem proti oficialnemu kandidatu notarju A. Peganu. To je prvi slučaj, da je prišel rudar (socialni demokrat) v cestni odbor! —

O železnični zvezi Sv. Lucija-Idrija se je začela te dni večja akcija. Klub socialno-demokratičnih občinskih odbornikov je posegel pri zadnji seji občinskega odbora v to zadevo. Čas je ugoden — za Idrijo pa tudi skrajn. Prometne zveze našega mesta z zunanjim svetom so pravcati škandal. Minuli teden nismo radi snega prejeli pošte dva dni. Vsako leto se pa izvozi nad 1500 vagonov blaga! Vse se pa mora voziti po slabi, ozki cesti! Koliko bi se še pripeljalo, ako bi bile prometne zveze boljše. —

Med rudarji vlada precejšnja nezadovoljnost s postopanjem rudniškega oskrbnika H. Jaklina, ki je, prišedši nedavno iz Bosne, še vedno v domne-

vanju, da se z idrijskimi rudarji lahko tako ravna, kakor z bosenskimi delavci. Krajevni odbor rudarske zadruga je v tem pogledu dobil več pritožb, na podlagi katerih se je vršila med krajevnim odborom in c. kr. rudniško direkcijo razprava 26. decembra. O uspehih te razprave so poročali odborniki rudarske zadruga v nedeljo, 6. t. m., na katerega dne dopoldne je bil sklican javni rudarski shod v pivarno k Črnemu orlu.

Črni vrh nad Idrijo. Novega leta dan je bil pri nas res znamenit. Okrog 200 (reci in beri: dvesto) občanarjev iz cele črnovrške ravnine se je zbralo v Hladnikovo gostilno ter z velikim odobravanjem poslušalo poldrugo uro trajajoči govor sodruga Antona Kristana iz Idrije o gospodarskih razmerah. Navzoči kaplan Pravhar je tudi pazljivo poslušal govornika — oglasil se pa ni za besedo in niti enega medklica ni napravil! Vsi zborovalci so šli zelo zadovoljni od shoda. — Popoldne je predaval sodrug Anton Kristan na občnem zboru Naprednega izobraževalnega društva našega o izobrazbi. Dotaknil se je mnogih perečih vprašanj, govoril pa je iz srca v — naša srca. — Da bi sledilo v novem letu še mnogo takih shodov in predavanj. — a.

Jesenice na Gorenjskem. Tukaj imamo trgovca, ki je tudi občinski odbornik, po imenu Jurja Krašoveca. Mož nas sili, da se pečamo z njim, čeravno bi nam bilo ljubše, da nebi imeli opravka z osebnostmi, ker imamo odkrito priznano, družega dela dovolj. Ali tiste surovosti in neotesanosti, s katero razmetuje ta gospod, ne bode prenašalo jeseniško delavstvo — to mu bodi povedano. Ko je prišel mož pred par leti kot trgovski pomočnik na Jesenice, ni bil nič ošaben, ker v njegovem tedanjem položaju ni imel povoda za to. Če pa danes lahko trka na svoj žep, gotovo ne bi bilo prišlo do tega brez delavstva. In sedaj zmerja ta človek delavce in svoje pomočnike z barabami, z lumpi in s podobnimi epiteti; da, celo klofutanje in brcanje uslužbencev ni pri njem nič nenavadnega več. Jesenice so pač na Gorenjskem, niso pa v Aziji in če se Krašovic ne navadi olikanejsih manir, ga bodo delavci poučili, da imajo več močastosti, nego misli on. Mesto zmerjanja naj rajši plača pomočnikom dostojno mezdo in naj ne odtrguje od be-raske plače kar po 10 kron. Delavca, ki stanuje pri njem in plačuje za pravo luknjo po 20 kron mesečno, je hotel pred kratkim vreči naravnost na cesto in je že grozil z orožniki, misleč menda, da delavci ne poznajo postave. Delavcem svetujemo, naj se pridružijo ustanovljeni organizaciji, potem bodo imeli dovolj moči, da pouče take ljudi temeljito, kako se ravna z delavskim ljudstvom.

Otalež (na Goriškem). Pri nas smo ustanovili te dni «Bralno društvo», da bodo mogli čtivaželjni Otaležani prebirati zanimivosti in novice. Misel je dobra, in upamo, da bode našla veliko odmeva. Bralno društvo bo sprejemalo vse napredne elemente v svojo sredo. — Poštne razmere so pri nas slabe. Imamo pošto, ki je vse kaj drugega, nego bi morala biti. Pozivljamo c. kr. poštno ravnateljstvo v Trstu, da napravi v tem oziru remeduro. — Socialistična misel se pri nas lepo širi. V socializmu vidimo svojo rešitev.

Trst. (Govori se...) V nekaterih zmedenih možganih tukajšnjih nacionalcev oboje narodnosti se je porodila te dni jako čudna misel, ki izraža karakteristično strah te frakirane gospode pred trajno narasčajočo socialno-demokratsko stranko. To misel je konstruiral najprvi, in mogoče tudi edini, gospod dopisnik «Slovenskega Naroda», jako modra glava, dobro znana tukajšnjim sodrugom, ki je prišla v Trst, povečati konfuzijo narodnjakov.

List «Il Lavoratore» bo kmalu pričel izhajati kot dnevnik. Ker se pa tej gospodi zdi nemogoče, da bi delavci sami žrtvovali v dosego takega meča, kakršno je časopisje, ker mislijo, da je delavstvo še vedno tako neumno kakor nekdanj in da ne razume potrebe in moči časopisja, je omenjeni gospod dopisnik objavil v «Slov. Narodu», da je tudi v la da posegla v svoj žep in da se je postavila med mecene soc. demokracije. To notico je sramežljivo posnela tudi tržaška «Edinost», ki misli, da bo z donanjanjem takih laži veljala za pametno, in ki tudi hoče postati bolj moderna s tem, da bo prinašala — kakor se vidi — več bedarije in neumnosti nego dosedaj. In oba ta lista se tega veselita, češ, da se bo dalo tako pobiti dosedanjo komoro. Gospodje hočejo najbrž siliti, da bi tudi mi postali taki libelisti kakor oni, toda zgreše. Norčevali se bomo pač vedno iz vašega strahu, gospoda, toda dalje ne. Le obrekujte, toda končno vam ostanejo le diziluzije. Nočete verjeti, da propadate, tem bolje. Slepega je ložje premagati, nego človeka, ki dobro vidi in se zaveda.

Ptuj. (Železnica.) V nedeljo, dne 13. t. m. ob pol 10. uri dopoldne, bode v gostilni gospoda Simoniča, Schillerplatz šte. 6, javen železničarski shod s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo o delovanju bolniške blagajne južne železnice. (Poročevalec sodrug Kunst iz Dunaja.) 2. Poročilo zaupnikov ptujске vplačevalnice. 3. Nova volitev zaupnikov. 4. Korist in namen organizacije. 5. Svetovanja in vprašanja.

Sodrug in prijatelj! Dnevni red je zelo važen in zato je potreba, da nobenega železničarja ne

manjka na tem shodu. Potrebno je tudi, da vsak osebno glasuje pri novi volitvi.

Iz Sarajeva nam pišejo: Po ugovoru od leta 1906 je potekel termin pogodbe s stavbinskimi podjetniki ter so delavci predložili nov načrt cenika za leto 1907, na kar so dali podjetniki absolutno nesprijemljiv odgovor. Tako n. pr. hočejo imeti pravico, da vržejo lahko vsakega delavca brez odpovedi na cesto, kadarkoli se jim poljubi. Zanašajo se na to, da bodo dobili od zunaj delavce, katere vabijo agentje s krasnimi obljubami v Sarajevo, kjer pa potem izpoznajo, da so bili speljani na led. Že doslej se delodajalci niso držali ugovora, vsled česar morajo delavci na vsak način strogo zahtevati, da se sprejme pogodbo in da se dobi garancije za njo. Sodruge izven Bosne prosimo, naj nas podpirajo s svojo solidarnostjo in naj ne verujejo zlatim gradovom, ki jih postavljajo brezvestni agentje, mi pa bodemo o razvoju tega gibanja natančno poročali.

Politični odsevi.

V avstrijski delegaciji so razpravljali redni vojni proračun, ki izkazuje okrog 300 milijonov kron potrebščine. Kako resno so debatirali privilegirani delegatje o takih izdatkih, se vidi odtod, da so eno celo sejo zabili s filozofiranjem o koristi — poljskega katehizma v vojaških šolah! — V vprašanju oskrbovanja vojaških potrebščin se je pokazala avstrijska delegacija slabotno kakor po navadi. Kakor znano, je ogrska industrija in obrt v tej stvari napram avstrijski nenavadno protežirana in v parlamentu, začetkoma tudi v delegaciji, je bil velik hrup, ker je vojno ministrstvo popolnoma prezrlo avstrijske faktorje. Takrat se je celo govorilo, da poda poljedelski minister, grof Auersperg ostavko, ker se je smatralo, da je kriv zapostavljanja avstrijske industrije. V delegaciji so potem rojile gore, in izlegla se je miš. Govorilo se je, da se dotičnega poročila ne vzame na znanje, zgodilo se pa ni nič, kar bi bolelo bodisi Madjare, bodisi skupno vlado. V pondeljek so imele delegacije zadnjo sejo. Vojni minister je odgovarjal na neko interpelacijo o dveletni vojni službi; dejal je, da pripravljata vlada tozadevno osnovo, da pa se morajo izvršiti šele razni predpogoji. Franko Stein je zagovarjal gosposko zbornico in je napadal volilno reformo, potem se je sklenilo, da imajo avstrijski ministri pravico, prisostvovati delegacijskim sejam in potem se je zasedanje zaključilo.

Avstro-ogrška pogajanja zaradi nagodbe in trgovinskih ugovorov se nadaljujejo. Finančni minister Korytowski, trgovinski minister dr. Fort in poljedelski minister grof Auersperg so odpotovali v ta namen v Budimpešto.

Za avstro-ogrškega poslanika v Peterburgu je imenovan grof Bertold, ki je že odpotoval v Rusijo.

V Budjevicah je izdelal vodja ondotnih Čehov dr. Zátka načrt, po katerem naj bi se dosegel sporazum med Čehi in Nemci. Glavna ideja tega načrta je, da se vpelje za razne volitve narodni kataster po moravskem vzoru in da se sprejema v ljudske šole samo take otroke, ki znajo dotični učni jezik, torej v češke šole češke otroke, v nemške šole pa nemške. Vodja Nemcev, župan Tašek je pripravljen na pogajanja na podlagi tega načrta. Z volilno reformo pričanja torej vendar nekaj večja treznost v narodnem vprašanju.

Na Češkem se kaže zadnja leta med mlajšo duhovščino neka «moderna» struja. Kdové kako se pač ne sme precenjevati tega gibanja. Nekaj nacionalizma je v njem, nekoliko želje po zmernih reformah, sicer pa so «mladi» prav tako strastni klerikalci, kakor «stari». Edina res radikalna zahteva je odprava celibata. Ali že to je nadškofu Skrbenskem in ostalim škofom preveč in zato so duhovnikom prepovedali čitati list mladih «Bily prapor» in tako je ustavil svoje izhajanje. Sedaj objavlja ordinariat, da se ustanovila «liga duhovnikov za varstvo ljudskih in meščanskih pravic duhovščine», da pa cerkvena oblast ni potrdila take zveze in kdor bi ji pristopil, ima pričakovati najtežje cerkveni kazni.

V moravski deželni šolski svet je izvoljen poslanec sodrug Hybeš. To je prvi socialni demokrat v celi Avstriji, ki zaseda v kakšnem deželnem šolskem svetu. Tudi za kranjske razmere bi bilo zelo zdravo, ako bi prišel v to korporacijo nov duh.

Ogrska vlada je baje nabrala že dosti podatkov za izdelovanje volilne reforme. Iz novoletnih govorov ogrskih ministrov se pa posnema, da bi koalicijska rada še zavlekla stvar.

Nemški državni kancelar Bülow je poslal generalu Liebertu, predsedniku «društva za boj proti socialni demokraciji» pismo, v katerem poziva liberalne stranke na boj proti centru, v prvi vrsti pa proti socialni demokraciji. Iz pisma, ki naj nadomešča volilni program vlade, je razvidno, da je knez Bülow pravi otrok v presojanju socialne demokracije in političnih razmer sploh. Mož misli, da je samo od njegovega poziva odvisno, da se ožive napol mrtve liberalne stranke.

Na Švedskem je bila pretečeno soboto v okraju Malniš dopolnilne volitve za državni zbor,

Zmagal je socialno-demokratski kandidat, učitelj Värner Ryden, ki je dobil 3085 glasov proti kandidatu združenih buržoaskih strank, tovarniškemu ravnatelju Bergu, ki je dobil 2563 glasov.

Krečanska narodna skupščina je izdelala novo ustavo, o kateri se pričakuje, da jo velevlasti potrdijo.

Nova perzijska ustava določa, da sestoji senat (naša gosposka zbornica) iz 60 udov; polovico imenuje šah, polovico se voli. Zbornica poslancev šteje 162 udov, ki se jih voli po šestih stanovih. Sicer je ustava precej podobna belgijski.

V Maroku se je stari ustaš Raisuli zopet uprl sultanu ter daje vladnemu vojaštvu dosti opravka. Iz Tangerja je zbežal v Zinat, kjer se je utrdil. V nedeljo se je unel boj, izza katerega je Raisuli zbežal iz trdnjave, ki so jo vladne čete razdejale; mesta samega še niso zavzele. Raisuli je vjel mnogo bogatih in upljivih ljudi, ki jih drži za take v jetnistvu.

Sodrugli

V smislu strankinih določb in sklepov zadnjega rednega zbora razpisujemo

V. redni strankin zbor

Jugoslovanske socialne demokracije

in ga sklicujemo na

2., 3. in 4. februarja 1907

Velika dvorana v TRST Ulica
«Del. doma» v Boschetto 5

Provizorično predlagamo sledeči dnevni red:

1. Poročila.
2. a) Organizacija in taktika.
b) Volitve leta 1907.
3. Časopisje in tisk.
4. Prihodnji mednarodni socialistični kongres.
5. Socialna demokracija in jugoslovanstvo.
6. Določitev kraja za prihodnji zbor in eventualija.

Vse organizacije, ki imajo po strankinih določbah pravico do udeležbe na strankem zboru, pozivamo, da pravočasno izvolijo svoje zastopnike in jih naznanijo izvrševalnemu odboru. Z ozirom na posebno važnost tega zbora, ki mu pritika zlasti vsled predstojećih volitev, vabimo vse organizacije, naj se poslužijo svoje pravice in naj vsekakor določijo svoje zastopnike.

Predloge, ki naj pridejo na strankinem zboru v razpravo, je treba izposlati izvrševalnemu odboru potem pristojnih organizacij najkasneje do 15. januarja.

V Ljubljani, 9. decembra 1906.

Izvrševalni odbor
jugoslov. soc. dem. stranke.

* * *

Strankine ustanove določajo glede strankinih zborov sledeče:

Redni občni zbor je vsako drugo leto. Dele-gate za strankin zbor določijo sodrugi posameznih okrajev in krajev. Kraji, kjer imajo žensko organizacijo, smejo poleg sodrugov določiti tudi sodruginje za delegate. Parlamentarni zastopniki stranke in izvrševalni odbor morajo na strankin zbor in imajo tam sedež in glas. Organizirani sodrugi posameznih industrijskih skupin imajo pravico poslati iz vsakega volilnega okrožja po enega delegata, ki ima glas; volitev teh delegatov posreduje odbor volilnega okrožja.

Predlogi se morajo poslati vsaj štirinajst dni pred zborom izvrševalnemu odboru, da jih priobči v strankinem glasilu vsaj osem dni pred zborom; isto velja za predloge izvrševalnega odbora.

Domače stvari.

Goriška konferenca.

V nedeljo, dne 6. t. m. je sklicala okrajna organizacija jugoslovanske socialno-demokratske stranke v Gorici svojo konferenco. Zastopane so bile lokalne organizacije iz Podgore, Sv. Andreža, Mirna, Volčine, Vrtojbe, Sovodnje, Sv. Florijana. Svoje zastopnike so poslali tudi železničarji in pekovski pomočniki. Zastopnik tržaške organizacije je bil sodrug F. Jernejčič. Dnevni red je bil: 1. Poročilo; 2. izvolitev političnega odbora; 3. organizacija.

K poročilu je govoril sodrug F. Ropas, ki je najprej povedal delo, ki se ga je naredilo za ustanovitev politične krajevne organizacije po raznih krajih na Goriškem. Nadalje je označil težave, ki so jih imeli pri tem delu, kajti politična agitacija med nezavednim ljudstvom je pač najtežavnejša, ako se hoče pridobiti stvarnih uspehov. Vsekakor pa so delali in naredili mnogo in bode se še mnogo potrebnega ukrenilo in naredilo in mora se priti do uspeha, do cilja.

Sodrug Jernejčič je pozdravil navzoče v imenu tržaških sodrugov ter vzpodbujal sodruge na vstrajno delo. Ko so govorili še razni drugi govorniki, se sprejme poročilo z odobravanjem.

Pri 2. točki, t. j. volitev političnega odbora, so bili izvoljeni: Filip Ropas, predsed-

nikom; Renčel, tajnikom; Bitežnik, blagajnikom; Zajc in Leban pa v kontrolo.

Pri 3. točki je sodrug Ropas označil in opisal organizacijo in delo, ki ga je treba izvršiti v svrhu razširjenja in ojačanja; treba je, da se združimo potom velike ideje v veliko skupino, ki more dospeti do cilja.

Sodrug Jernejčič govori, da ima danes stranka upliv v javnosti. Pri prihodnjih volitvah izide «Prapor» kot dnevnik za dva ali tri mesece. S tem bodo dobili delavci v svoje roke meč, duševni meč, s katerim se bomo bojevali proti trinogom, proti zatiralcem, proti tistim, ki danes izrabljajo tiskovino v najnesramnejše svrhe, samo da bi mogli škodovati delavcem. Toda primanjkuje nam materijelnih sredstev in ta sredstva moramo dobiti, ako hočemo premagati sovražnika.

Ko so govorili še razni drugi sodrugi, se je sklenilo, da se ima dosedanje delo v svrhu organizacije vršiti še nadalje, da se ima naročiti na program socialne demokracije in strankin statut ter da se ima delati propagando in nabirati naročnike za dnevnik «Rdeči Prapor».

Le tako naprej vstrajno, neustrašeno do zmage, do cilja!...

Pri kranjski deželni vladi je zopet oživel prav reakcionaren duh. Gospod Schwarz, ki so ga ob njegovem prihodu nekateri simpatično pozdravljali, pokazuje čim dalje bolj, da je njegov talent za vladanje v naših časih nadvse skromen. Nadarjen je menda vse bolj za kakšnega podrejenega policajnega uradnika. Te dni je hotelo društvo «Prosveta» prirediti Gregorčičevo slavnost s sodelovanjem srednješolske mladine. Vlada pa je imela zentralni napad, da je to — prepovedala. Po tem sodeč poznajo srednješolci Gregorčiča bolje, nego gospoda pri visoki vladi, kajti če ni neznanje motiv tej prepovedi, tedaj ni lahko uganiti, kaj. Če se kažejo pri vladi take tendence, bo že treba dokazati, da je tudi v Ljubljani več zrelosti, nego mislijo gromovniki na Bleiweisovi cesti. Dandanes se ne smatra vlad več za varuhe nedoraslim otrokom, kakor je bilo v Metternichovih časih, temveč za eksekutivne organe ljudske volje. To bode moral tudi gospod Schwarz blagohotno vzeti na znanje.

Klerikalni poslanec Žitnik je govoril minule dni v Smihelu na Krasu o bodočem parlamentu. Naši klerikalci so se izvršno privadili demagogiji in kjer je količkaj priložnosti za to, koketirajo z delavci in jim nastavljajo limanice. V tem se je izuril tudi gospod Žitnik, ki je na shodu pripovedoval, kako neploden je bil dosedanji parlament za socialno delo in kakšne naloge bode imel novi državni zbor. Vse lepo, kar se tiče dosedanje impotence avstrijskega parlamenta. Toda — ali se ne bi blagovolili gospodje klerikalci sami nekoliko prijeti za nos? Saj jih je bilo lepo število na Dunaju in bili so časi, ko so v parlamentu absolutno odločevali. Zakaj neki tokrat niso poznali delavcev? Gospod Žitnik je zelo moder, ali včasih se vendar zaleti in tudi v Smihelu je precej nerodno razkril klerikalne namene. «Če bodo delavci bolje plačani in preskrbljeni za starost, ne bodo prekucni ničesar več dosegli pri njih,» tako po priliki se je izražal katoliški govornik. Torej s kostjo naj se delavcem zamaši usta! Le da delavci niso tako neumni ter vedo, da so boljše plače in starostna preskrba le majhen del njih opravičenih zahtev in da je za popolno osvoboditev delavnih slojev potrebna ravno tista prokleta socialno-demokratska — prekuejja.

Permanentni odbor je na svoji zadnji seji razpravljal o sklepih zadnjega občnega zbora zdravniškega društva, objavljenih v ljubljanskih časopisih, ter je vzel z zadovoljstvom na znanje resolucijo, ki protestira proti odlokom deželnega odbora v strogo medicinskih vprašanjih. Dasi smatra del članov zdravniškega društva odslovicev ordinarija dr. Robide z deželne blaznice za interno birokratično zadevo, je vendar v omenjeni resoluciji implicite izrečena obsodba tega odpusta, ker se je opiral odpovedni dekret na strogo medicinska fakta, o katerih torej deželni odbor v smislu omenjene resolucije ne bi smel soditi, logično torej tudi ne odslavljal zdravnikov. Nezačudna se pa zdi permanentnemu odboru zahteva zdravniškega društva, naj bi se imenovalo pri deželnem odboru zdravstvenega referenta, ker smatra odbor zdravstvo za prevažno panogo, da bi odločeval o njej posameznik in permanentni odbor vstraja pri svoji prvotni zahtevi, naj se ustanovi pri deželnem odboru zdravstveni svet. Nikakor se pa permanentni odbor ne more strinjati s stališčem zdravniškega društva, da bodi vsakemu zdravniku brez razlike dovoljeno izvrševanje privatne prakse. Zlasti za take zavode, kakršen je deželna blaznica, se zdi permanentnemu odboru neobhodno potrebno, da lahko razpolagajo z vsemi strokovnimi zmožnostmi in z vso delavnostjo svojih zdravnikov in v prvi avstrijski umobolnici v Mauer Oehlingu ni zavodnim zdravnikom dovoljena privatna praksa, kar je razvidno iz § 6. statuta. Pač pa je upravičena zahteva, da naj se regulira dohodek zdravnikov na javnih zavodih tako, da ne bodo odvisni od postranskih zaslužkov; kdor posvečuje zavodu vse svoje moči, bodi tudi za svoje delo zadostno odškodovan. Prosti čas pa je po nazorih permanentnega odbora tudi zdravnikom potreben za odmor in študije. To stališče hoče

permanentni odbor zastopati tudi nadalje in upa, da bode občinstvo podpiralo njegovo stremljenje.

Nesreča na cestni železnici. Pri odmetavanju snega je padel v pondeljek popoldan baje epileptični delavec Ivan Pleško na tir električne cestne železnice ravno, ko je prihajal tramvajski voz. Na distanco treh metrov je bilo vozniku nemogoče ustaviti voz, ki je pograbil Pleškota, ki je bil vsled tega poškodovan. Ko mu je dal policijski zdravnik dr. Illner prvo pomoč, so ga z rešilnim vozom prepeljali v bolnišnico.

Ekskomuniciranje. «Slov. Narod» bi rad veljal za inteligentno glasilo in včasih se postavlja, kakor bi bil tudi duhovit. Da se lastna hvala le pod mizo valja, prihaja tudi to glasilo, ki stoji žurnalistično in pisateljsko na najnižji stopnji. Socialni demokratje so postali liberalcem nevarni; nič nas torej ne bi iznenadilo, ako bi se njih organ trudil, prizadeti nasprotniku škode. Ali da se poslužuje v ta namen najbolj zastarelih in najbolj obrabljenih sredstev, ne more služiti za dokaz posebnega esprita. Pred desetimi leti se je dalo še kaj opraviti z bajko o breznarodnosti socialnih demokratov; ali sedaj trdi koledar, da je leto 1907, in ekskomuniciranje socialnih demokratov iz naroda zaleže še manj, kakor žuganje s peklenkim žveplom in ognjem. Narodnost in socialni nazori so dvoje in kakor je Slovenec lahko liberalen ali klerikalen, tako je tudi lahko socialno-demokratski in «Narod» je zadnji, ki bi bil poklican za sodnika o nacionalni pripadnosti. O pojmu narodnosti ima pa tudi vsakdo lahko svoje nazore in tako daleč res še nismo, da bi nam «Narod» mogel interpretirati «pravo» slovenstvo. To povemo, ker je začelo liberalno glasilo zopet postavljati socialne demokrate izven naroda. Ni pa treba liberalcem misliti, da nas to boli. Svojo narodnost si znamo določiti brez njegovega eksekvatura; menimo le, da bi utegnili ta manira liberalcem več škodovati nego nam.

Tudi koroški voditelji mislijo, da je strašno modro, odrekati narodnost vsem, ki ne trobijo v njegov rog. Izkušnja bi jih bila lahko naučila, da odganjajo s to taktiko le ljudi, ki nikoli ne bi zatajili svojega slovenskega rodu, ako se ne bi vedno trdilo, da ni Slovenec, kdor ne prisega na »Mir« in kdor ne moli Grafenauerja in Ekarja. S celo četo zmožnih in inteligentnih ljudi iz kmečkih, trgovskih, učiteljskih in drugih slojev so tako že pomnožili nemški tabor na Koroskem, ali vse to jim ne odpre oči. Ali pa vedo, da je tako; tedaj se pa ne more misliti nič drugega, kakor da je večno deklamiranje o slovenstvu sleparska zloraba narodnega imena in da se jim v resnici ne gre za nič na svetu, kakor za klerikalizem. In to je najbolj verjetno.

Gospod Ekar iz Celovca je na petnajstletnici «Ljubljane» strašno tarnal, da so koroški Slovenci izgubljeni. To večno stokanje in javkanje se mora ljudem vendar že gabi. Lepi voditelji naroda, ki ne znajo povedati narodu nič drugega, nego da mora poginiti! Ali to tarnanje ni samo gnusno, temveč tudi hudobno, kajti to je najboljši recept, da se vzame ljudstvu pogum in se ga tako res zapelje v pogin. Niti za dlako bolj simpatičen pa ni Ekarjev poziv, naj bi hodili kranjski Slovenci in Hrvatje na Korosko pretepati Nemce. Mi smo mislili, da je za uvrščenje in napredek naroda najprimernejše sredstvo kulturna in gospodarska povzdiga in če bi bil urednik «Mira» Slovenec in Hrvatje vabil, naj v tem oziru kaj resnega store za «tužni Korotan», bi bili še mi rekli bravo! Ali z gorjačo se ne rešuje koroških Slovencev.

Shodi.

Miren pri Gorici. Dne 26. decembra je bil tukaj dobro obiskan shod, na katerega so bili povabljeni voditelji vseh tukajšnjih strank, ki so tudi prišli. Na dnevnem redu sta bili točki «volilna reforma» in «politična organizacija». Poročal je sodrug Ropas iz Gorice. Za liberalce se je oglasil jurist Bobik, ki je zbral vso svojo modrost v impozantni izrek, da je socialna demokracija grobokop slovenskega naroda. Obudil je splošen smeh, sodrug Ropas je pa nadebudnemu juristu povedal, kako rešujejo liberalci slovenski narod. Potem je govoril sodrug Batistič, ki je lepo opisal položaj mirenškega delavstva in pozival tovariše, naj pristopijo socialno-demokratski organizaciji. Oglasilo se je še več delavcev, ki so ostro napadali krščanske socialce, izmed katerih se nihče ni drznil odgovarjati.

Ljubljana. Dne 7. t. m. je bil pri «Štajercu» železničarski shod, na katerem se je volilo delegate za kurilnico, razpravljalo o železničarski veselici in sklenilo, da nastopijo železničarji z vso energijo za dnevnik «Rdeči Prapor». Za glavnega zaupnika za dnevnik je izvoljen sodrug Oražen.

Raznoterosti.

Prebivalci Ricmanj, katere je njih nekdanji «radikalni» župnik dr. Požar pustil na cedilu in se je podložil škofu, so zelo nezadovoljni. Dobili so kaplana, pa ga ne marajo. Te dni je bil okrajni glavar pri njih in jih je nagovarjal, naj se vdajo škofu Naglu, pa dobe svojo župnijo. Odgovarjali so, da gredo rajši pod hudiča, kakor pod Nagla, pa so zahtevali potrdilo brezverstva. Ali stoji koprski okrajni glavar v službi rimskega papeža,

ali avstrijskih zakonov? Kdo more Ricmanjem braniti, ako hočejo izstopiti iz cerkve, katere ne marajo?

Veselica, ki je bila v nedeljo, dne 6. t. m. v Trstu v Delavskem domu, je jako dobro uspela; petje je bilo izborno, sodrug Vavpotič je deklamoval E. Kristana pesem: «Zemlja se je krvi napila.» Dramatični odsek je tudi imenitno igral igro «Pri puščavniku». Po veselici se je razvila lepa domača zabava.

Poslanec dr. Gessmann, znani dunajski krščansko-socialni političar, je postal tajni svetnik. Nekdaj je krščansko-socialna stranka grozila, da bode marsirala na cesarski dvor. Tako se izpreminjajo časi.

Nesreča v Zagorju ob Savi. Ponoči na 21. decembra je ponesrečil rudar Matej Sovrašek tako, da je umrl. Padel je 40 metrov globoko v jamo na Kisovcu. Po nezgodi sta prišla paznika Turnšek in Kiffer ter sta tarnala zaradi razbitega voza, ki je padel s ponesrečencem v jamo.

Ustrelil se je v Gradcu bivši topničarski nadporočnik Kunert, ki je bil prej v Ljubljani. Znan je bil zaradi svoje nenavadne debelosti. Zyljenje si je končal vsled denarnih stisk. Prav tisti dan, ko se je ustrelil, ga je pa iskal pismonoša z večjim denarnim zneskom.

Ugodna prilika za nakup radi stočaja neke velike tovarne

samo 3 goldinarje

stane poštni zabojček 5 kilogramov celotne teže (približno 10-20 komadov) pri stiskanju malo poškodovanega, lepo vrščenega, ročno disečega

25-20

toaletnega mila

5

ronja vijoličnega, vrtničnega, osovničnega, solnčičnega, špajkinega, lilijno-mlačnega, šmarčičnega, breskvinoga cveta i. t. d.

Razpošilja proti povzetju

podjetje Manhattan

Budimpešta VIII, Bezeredy-utca 3.

Listnica uredništva.

Gorica: Čital sem že tisto komedijo, a za to število nimam prostora; pač pa prihodnjč. — Čestitam razvoju organizacije. — Podgora: Zadnje pismo je prišlo, ko sem bil odsoten. Prosim radi takih reči vedno prej pisati, kakor sem že osebno povedal. — Trst, prosta luka: Za to število prepozno. Prihodnjč.

Socialni pregled.

Stavke.

Na Bolgarskem so vstopili železničarji v stavko, ker se jim hoče z novim zakonom vzeti pravico do štrajka. Pridružili so se jim železniški uradniki. Dijaki v Sofiji so jim izkazali simpatije. Vlada skuša vzdržati osebni promet s pomočjo pionirjev in s tem, da je poklicala železničarje, ki so v rezervi, na orožne vaje.

V Pečuhu na Ogrskem je vstopilo tisoč rudarjev v stavko, ker je družba odpustila več delavskih zaupnikov.

V Toplicah na Češkem je splošna zidarska stavka.

Gibanje tržaških železničarjev. Zadnji čas je med tržaškimi železničarji obeh železnic in vseh kategorij nenavadno živahno gibanje. Gospodarske in službene razmere so neizmerno slabe, v mnogih kategorijah že naravnost neznesne ter so prisilile železničarje ne le na tesnejšo združitev, temveč tudi na resen poizkus, da si zboljšajo položaj. V «Delavskem Domu» je bil vsled tega zadnje tedne shod za shodom. Zborovale so kategorije posamezno in skupno in končno je bilo sklenjeno, da predlože južni železničarji generalnemu ravnateljstvu, državnim pa železniškemu ministerstvu spomenice, obsegajoče njih zahteve.

Kakor je organizacija v Trstu močno napredovala, tako se je pokazala vzorna solidarnost tudi na vseh shodih in ako vpoštevajo kompetentni faktorji ta dejstva, je upati, da dosežejo železničarji po gladki poti uresničenje svojih skromnih želja.

Spomenico južne železnice predloži deputacija, obstoječa iz zastopnikov vseh kategorij od uradnikov do nosilcev prtljage dne 23. t. m. načelniku tržaške postaje. Iz tega spisa priobčujemo sledeče:

«Kakor vse, samo na sadove svoje pridnosti odkazano prebivalstvo, tlači tudi železničarje gospodarski pritisk, ki se je povečal v zadnjih letih do neznesnosti in je pritisnil na njih položaj naravnost znamenje bede. Nadloga je dosegla tako stopnjo, da je tudi najbolj sramežljive že nemogoče, trajno prikrijevati svoj položaj, kajti revščina prodira na vseh koncih in krajih in tudi najokretnejša umetnost računstva ne more več vzdržati ravnotežja v železničarjevem gospodarstvu.

Razlogi tega pojava so zadostno znani.

Podpisano osobje se ne moti glede dejstva, da je povsem notranji vzrok takih razmer vkoreninjen v vseobčen, naš gospodarski svet nadvladajočem, splošno veljavnem ekonomskem sistemu in da ni v moči posameznega podjetja, izpremeniti njegovo podlago, kar je določeno bodočnosti in splošnemu razvoju. Naše želje pa gredo za tem, da dosežemo razmeroma skromno izboljšanje našega materialnega položaja, da moremo na eni strani zagotoviti sebi in svojim družinam človeško dostojen obstanek, in da moremo na drugi strani ohraniti sebe sposobne za točno izvrševanje službe.

Naše gospodarsko življenje se mora označiti kot zelo žalostno. Komu ne bi bilo znano, kako

se podražuje od dne do dne vse, kar je potrebno za vsakdanje življenje? Tudi v Trstu se opazuje ta razvoj tako, da žuga domačemu gospodarstvu železničarja popoln razpad. Že dolgo se morejo uradniki in poduradniki, uslužbenci in delavci neprenehoma omejevati v svojih izdatkih, pri čemur pa se ne morejo odrekati luksusa, ki ima za nje komaj pomen pravljice, temveč varčiti morajo naravnost v kuhinji, pri stanovanju i. t. d., a le mimo-grede bodi omenjeno, da jim ne ostaja za izobrazbo niti najskromnejši znesek.

Visoko generalno ravnateljstvo! Izreči moramo bitko in poniževalno resnico, da prihaja v marsikatero železničarsko družino že lakota kot gost... Prepričani smo, da nam visoko generalno ravnateljstvo ne bode podtaklo pretiravanja; težko nam je, razkriti brutalno resnico, ali zdelo bi se nam nedostojno, zatajevati, kar je žalostno dejstvo, kakor se tudi ne sme več prikrivati, da se že naravnost nevarno razširja zadolženje tistih železničarjev, ki se dosežejo kak kredit...

Pod temi razmerami trpi tudi služba. Zaničevati bi se morali kot hinavce, ako ne bi izrekli, da se že polagoma spušča naše delo s tiste višave, kjer naj bi bilo v interesu družbe, in kjer smo ga hoteli sami ohraniti z marljivostjo in ponosom. Naša volja ni omajana, ali naša moč boleha, kajti suši se tisti rezervoar, iz katerega bi morali zajemati novih, osvežujočih moči. Ali zboljšanje našega gmotnega položaja do višave, da bomo rešeni moreče dnevne skrbi in da bodo vse naše misli svobodne za službo, stori čudeže in nam povrne moč, ki je potrebna za radostno, iz prepričane discipline izvirajoče izpolnjevanje poklica, ki ga vsi ljubimo in ki smo ponosni, da smo njegovi sledbeniki...

Glavne zahteve v spomenici so sledeče:

1. Dan prvega majnika bodi priznan kot praznik.

2. Stanarino naj se računa po prvem razredu.

3. Zistemizira naj se hišno doklado za vse definitivne, do oficijala 30%, od višjega oficijala 20%.

4. Uredi naj se službeni čas:

a) v prometu in pri premikanju 12 ur službe, 24 ur počitka;

b) v pisarnah 8 ur (od 8—12 dop., 2—6 pop.);

c) za skladiščne mojstre in paznike po leti 9, po zimi 8 ur;

d) vse sprevodniško osebje naj ima vsaj trikrat na mesec po 24 počitka doma. Uro pred, odnosno po efektivni službi naj se vsteje. Monfalkonske ture naj se vozi v službi;

e) nadurno delo naj se odškoduje: a) za uradnike od 6—8 po 2 K, pozneje po 3 K za uro; b) za poduradnike in skladiščne paznike od 6—8 po 1 K 50 v, pozneje po 2 K za uro; c) za diurniste, ter za sedanje pomožne in akordne pisarje od 6—8 po 1 K, pozneje po 2 K za uro; d) za skladiščne, železniške delavce in služabnike 1 K za uro. Vsako začeto uro naj se računa za celo;

f) zagotovi naj se popoln nedeljski počitek za vse kategorije, ki nimajo nepretrgane službe. V najnujnih izjemnih slučajih naj se odškoduje za pol nedelje uradnike s 5, poduradnike in skladiščne mojstre ter paznike s 4, diurniste in pisarje s 3 kronami. Skladiščni delavci naj imajo kakor doslej vsako drugo nedeljo prosto in plačano. Ako je treba ob takih nedeljah delati, naj se podvoji s plačo;

g) nočne revizije naj se odpravi. Ako to ni mogoče, naj jim sledi 24urni počitek;

h) premeščenja naj se izvrši v slučaju nujne potrebe iz službenih ozirov samo sporazumno s tistim, ki naj se ga premesti.

Poleg teh splošnih zahtev so navedene še specialne manjše zahteve nekaterih posameznih kategorij. Izboljšanje naj velja od 1. januarja 1907 ter se prosi za odgovor do 1. februarja 1907.

Iz stranke.

Za strankin zbor. Vse organizacije in sodruge opozarjamo, naj nemudoma naznanijo izvrševalnemu odboru potom našega upravn štva delegate za strankin zbor. Z ozirom na izvenredno važnost tega zbora naj pač vsaka organizacija delegira zastopnike. Ne gre se za to, da se snide ogromno število delegatov, pač pa za to, da so zastopani vsi okraji. Tudi prosimo še enkrat, naj se čim prej vpošlje poročila.

Časopisje. Poljski sodrugi so dobili drugi dnevnik. Poleg «Naprzoda» v Krakovu je začel z

novim letom v Lvovu izhajati «Glos Robotniczy». Brnski «Volksfreund» in tržaški «Lavoratore» postaneta s prihodnjimi državnozbornskimi volitvami dnevnika. Slovenski delavci! Ne zaostanimo za svojimi sodrugi!

Kako je nemška socialnademokracija napredovala, se vidi najbolje iz volilnih števil. Dne 3. marca 1871 je bilo oddanih za socialnodemokratske kandidate na Nemškem 123.975 glasov, izvoljena sta bila 2 poslance; 10. januarja 1874 — 351.952 glasov, 9 poslancev; 10. januarja 1877 — 493.288 glasov, 12 poslancev; 30. julija 1878 — 437.158 glasov, 9 poslancev; 27. oktobra 1881 — 311.961 glasov, 12 poslancev; 28. oktobra 1884 — 549.990 glasov, 24 poslancev; 21. februarja 1887 — 763.128 glasov, 11 poslancev; 20. februarja 1890 — 1.427.289 glasov, 35 poslancev; 15. junija 1893 — 1.786.738 glasov, 44 poslancev; 16. junija 1898 — 2.107.076 glasov, 56 poslancev; 16. junija 1903 — 3.010.771 glasov, 81 poslancev.

Socialistični poslanci v parlamentih. Po sestavi, ki jo podajajo «Sozialistische Monatshefte», so zastopani v parlamentih kulturnih držav socialisti po poslancih v sledečem številu:

	Število vseh poslancev	socialističnih poslancev	Odstotek social. zastopnikov
Dansko:			
Folkething	114	24	21.1
Landsting	66	1	—
Nemčija:			
Reichstag	397	78	20.2
Belgija:			
Chambre des representants	166	30	18.1
Francija:			
Chambre des deputes	584	76	13.0
Nizozemsko:			
Tweede Kamer d. Staten Gen.	100	7	7.0
Švedsko:			
Riksdagens andra Kammare	230	13	5.7
Anglija:			
House of commons	670	30	4.5
Norveško:			
Storting	117	5	4.3
Italija:			
Camara dei deputati	508	21	4.1
Avstrija:			
Zbornica posl.	325	11	3.4
Švica:			
Nationalrat	167	2	1.2
Srbija:			
Skupština	160	1	0.6
Rusija:			
Duma	?	44	?

Umetnost in književnost.

Delavska predstava. Ljubljanske sodruge in prijatelje organiziranega delavstva opozarjamo, da bode prihodnji mesec v gledališču posebna delavska predstava, za katero uprizori slovensko gledališče Cankarjevo znamenito komedijo «Za narodov blagor». Zvečer pa bode umetniška soareja s sodelovanjem odličnih tukajšnjih umetnikov.

Ljudske predstave v Trstu. Društvo «Ljudski oder» v Trstu je v dogovoru z ljubljanskim slovenskim gledališčem glede uprizoritve nekaterih slovenskih predstav v kašnem tržaškem gledališču, in sicer začetkom aprila.

Delavskim društvom dobavlj. najceneje: Predmete za šaljive bazare in srčolove kakor tudi vse **predpustne predmete**, koriandoli, serpentine, gumane številke za knjižnice, kuverte, papirne čepice, girlande, karte za šaljivo pošto, kotilonske rede, slavnostna in odborniška znamenja. 6 15—10

VUNIBALD PLANN
Dunaj, VI/1., Wallgasse 19, (nächst Rajmundtheater)

Izšla je v založbi časopisa «Naprej» v Idriji I. knjiga

Pod spovednim pečatom

katero je spisal bivši katoliški kapelan H. Kirchsteiger. — Cena I. knjige, obsegajoči 312 strani, znaša 2 K 60 vin.

Vsakemu prijatelju dobrega in poučnega branja knjigo «Pod spovednim pečatom» prav toplo priporočamo. — Dobi se v Ljubljani v knjigarni L. Schwentner; v Gorici v knjigarni A. Gabršček ter v Idriji pri upravi lista «Naprej».

Sodrugi in prijatelji!

Naročajte se na

dnevnik

ki bo izhajal med volitvami za državni zbor dva meseca in bo veljal 2 K na mesec, torej skupaj le 4 K.

Delavski koledar za leto 1907

velja 72 h, v usnje vezan 1.30 K, po pošti 10 h več.

Jakob Valant

stavbeni in umetni ključar

v Ljubljani

na Prulah hiš. št. 6.

Najljudneje naznanjam, da sem izstopil iz družbe gosp. Rebola in da opravljam odslej

stavbeno in umetno ključavničarstvo

samostojno na Prulah hiš. št. 6.

Sprejemam vsa v to stroko spadajoča dela in jih izvršujem okusno v najmodernejših slogih. Sprejemam in opravljam pa tudi vsakovrstna popravila.

Gene prav zmerne. Za svoje delo jamčim.

V nadi, da mi bodo dotične slavne firme in slavno občinstvo vobče tudi v bodoče izkazovale prav isto popolno zaupanje, se najljudneje priporočam za obila naročila, ter zagotavljam, da bom vse kar najbolje postregel.

84—4

Milostiva gospa,

ali veste, zakaj morate pri nakupovanju sladne kave izrečno poudarjati ime »Kathreiner«?

Ker se vam sicer utegne primeriti, da dobite manj vreden posnemek brez vsehrlin, s katerimi se odlikuje Kathreinerjeva kava.

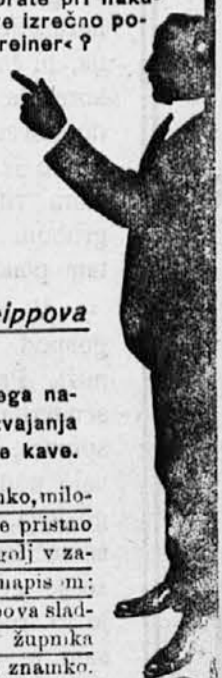
Zakaj le

Kathreinerjeva Kneippova

sladna kava

ima spričo posebnega načina svojega proizvajanja vonj in okus zrnate kave.

Zapomnite si torej natanko, milostiva gospa, da dobivate pristno Kathreinerjevo kavo zgolj v zaprtih izvornih zavojih z napisom: »Kathreinerjeva Kneippova sladna kava« in s sliko župnika Kneippa kot varstveno znamko.

Naročniki

ki ne dobe kake številke našega lista, naj takoj napišejo listek z naslovom:

„Reklamacija, „Rdeči Prapor“, Ljubljana“

in navedo, katere številke niso prejeli. Take reklamacije so poštnine proste.

Zaloga in tovarna

pohištva vsake vrste 1 52—48

Aleksandra Levi Minzija

Trst — Piazza Rosario 2 — Trst

(šolsko poslopje).

Bogat izbor v tapeterijah, zrcalih in slikah. — Ilustriran cenik gratis in franko vsakemu na zahtevo. — Cene brez konkurence. — Predmeti se postavijo na brod ali železnico, ne da bi se za to kaj računalo.

Vsaka ponaredba in ponatisek je kazniv. 52—20 Edino pravi je 4

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. Zakonito zavarovan. Davno znamenito, neprekoaljivo domače zdravilo. — Cena 12 malim ali 6 velikim steklenicam ali eni specialni steklenici s patentno zaporko 5 K franko.

Thierryev centifolijno mazilo

je obče znano kot najboljšje domače zdravilo za vse še tako stare rane, vnetja, poškodbe. Cena 3 lončkoma K 3-50, pošilja franko le proti naprej poslanemu denarju ali povzetju

lekarna A. Thierry v Pregradi p. Rog. Slatini
Drogeria s tisk izvirnimi zahvalami brezplačno in franko.

Listek.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan.

Dalje.

Ali ne bi bilo bolje za Boga, ako bi dal svojim namestnikom namesto namišljene vsegavednosti vsaj nekoliko več znanja? Obvarovan bi bil vsaj nezaslužene hvale in nedostojnih prošenj.

Bila je že črna tema, ko so zapeli večerni zvonovi svojo otožno pesem. Na mračnih poljanah ni bilo snega. Samo kolo-teči po grapavi cesti so bili napolnjeni z ledom, ki je škripaje pokal pod enakomernimi koraki štirih mož.

V molčeči temi so korakali iz mlina proti pokopališču. Na ramah so nesli enostavno krsto samomorilke. Ni ga bilo človeka, ki bi bil spremljal krsto, mrmraje molitve. Tisti, ki imajo vedno rožni venec v rokah, bi se bili bali greha, ako bi molili za samomorilko. Šele po večernem zvonjenju se jo je smelo pokopati, kajti tedaj nastopi hudičeva moč in traja do prvega zvonjenja v jutranji zarji. Samo vsled mlinarjeve obljube, da dobe dobro napojnino, so se štirje hlapci toliko ohrabрили, da so odnesli krsto na pokopališče. Ali glasno so jim bila srca iz strahu, da bi se lahko nenadoma prikazal hudič in jim iztrgal mrtvo truplo.

Na pokopališču so pošepetali samo najnujnejše besede, preden so spustili krsto na vrveh v grob. Ako bi ne bilo grobarja poleg, bi bili krsto še narobe postavili. Druge mrliče se polaga tako v jamb, da so obrnjeni proti cerkvi, samomorilci pa morajo ležati v drugi smeri v svojih grobovih. Še po smrti niso vredni, da bi obračali svoj obraz k posvečeni cerkvi...

Samo grobar je bil še na pokopališču in tudi on je hitel, da napolni jamo s prstjo. Kmalu je tudi on končal svoje neprijetno delo; rajši bi shranil deset umorjenih pod zemljo, nego enega samomorilca. Nosilci so šli mimo gostilne, ne da bi se ustavili, dasiravno so imeli dobro napojnino v žepu. Najrajši bi bili tekli, da bi hitro dospeli v svetlo sobo. Tam zunaj jih je nočjo kar groza. Šele, ko so imeli za seboj zaprta vrata, ko je poleg njih visela blagoslovljena voda, nničujoča hudičeva moč, so se oddahnili.

Za nobeno ceno se ne bi bil nočjo nihče predrznil, stopiti na pokopališče, ker so gotovo vsi duhovi pokonci zaradi nove nezaželjene družbe. A če bi bil kdo prišel tja, bi bil opazil temno postavo, ki je počasi korakala po grobju in se skoro priplazila do novega groba. Mar hoče ta duh izgresti truplo iz blagoslovljene zemlje, kjer ni prostora zanj? Ali ne — Lenka je to; nad grobom svojega otroka se je zgrudila in tam plaka sedaj britko.

V tem pa sedi marljivi dušebrižnik, gospod upravitelj Gros, pri svoji pisalni mizi. Prav toplo je sicer zakurjena, toda semtertja ga spreleti mrzla zona; ako se spomni, da je njegova sestra, ki jo zakopavajo pod njegovimi okni, brez glasu in blagoslova, kakor mrhovino. A njemu je bila še več kakor sestra. Še pred kratkimi dnevi se je grel ob tem krasnem telesu, a sedaj je to truplo hladno in hrana za črve. In še sam je moral naročiti nečastni pokop, ker je služabnik cerkve.

Misel na cerkev ga je zopet zdramila iz pregrešnih sanj, ki so ga bile človeka

obšle. Zopet je duhovnik, samo duhovnik, ki pozna svoj poklic in svojo nalogo. In že piše svoje ponižno poročilo veličastnemu škofijskemu ordinarijatu o samomoru dekleta, ki je bilo klicano na sodišče, pa naznanja, kako je po nalogi posvetne oblasti oskrunjena posvečena zemlja in kako se je sam zaman trudil, da bi bil varoval pravice svete cerkve.

Mnogo pol je popisal. Približevala se je že polnoč, ko je še enkrat prečital svoje delo in ga zložil v zavitek kot poštnine prosto versko stvar. Že tri dni se ni smejal, sedaj pa se je moral; tako spretno je sestavil svoje poročilo, da se mora prikazati škofu, ne da bi se bil količkaj hvalil, prikazati kot najmarljivejši in najzvestejši sin cerkve.

Sedaj mora skrbeti za to, da si pridobi zaslug in da postane župnik v Gospojni, ako se ne vrne stari dušni pastir. In to je nad vse verjetno. Ankin samomor je silno škodoval župniku. Kdo naj sedaj očisti župnika suma, da je zapeljal osebo, ki ne more več govoriti? On, Gros, pač ne more tega nikakor storiti. On ni pripravil škofa do tega mnenja, torej tudi po Ligvoriju ni dolžan, da bi prepričal škofa o nasprotni resnici. Še ne sme ne, kajti škofov inkvizitor ga je zaprisegel de silentio in prisego mora spoštovati kot sveto.

Zaboga, kako slabo bi se bila ta stvar razvila zanj! Ako bi bila Anka izvedela, da se nedolžnega župnika po krivem obdolžuje, bi bila v svojem strahu vendar lahko povedala resnico, da bi bila rešila ljubega dobrega gospoda. In tedaj bi bil izgubljen on sam. Ali ljubi Bog je vse lepo uredil in zato tudi ne pogubi Anke zaradi samomora. Saj je storila pravzaprav dobro delo. S svojo prostovoljno smrtjo je obvarovala enega najboljših cerkvenih služabnikov sramote. Tako je povsem mirno zaspal, še preden je domolil očenaš za Anko...

Lenka pa je ležala, od mraza vsa otrpnela, še vedno na grobu svojega dekleta.

Ko je šel gospod upravitelj drugega jutra v cerkev, da bi opravil sveto mašo, je šel mimo Ankinoga groba. Že se je hotel ustaviti, da bi izmolil de profundis. Ali prihajali so ljudje, ki so hoteli k maši. Tudi cerkovnik je stal med vrati zakristije. Pravočasno se je obrnil na drugo stran. Kaj bi rekli ljudje, ako bi, preziraje cerkveno zapoved, molil nad grobom samomorilke?

Spomniti se je pa hoče pri sv. maši pri mementu. Toda, resnično; tudi to prepoveduje cerkev. Za samomorilca ni svete maše. Tako bi bil on, zvesti sin cerkve, malodane pozabil tudi na to prepoved in obremenil z grehom svojo vest.

V vasi je vladal cele tedne silen nemir. Mrtva Anka ni dala niti v grobu splašenim ljudem miru. Strogo prepoveduje cerkev, postaviti samomorilcu križ na grob. In vendar se je našlo vsako jutro tako znamenje na Ankinem grobu. Križ je bil sicer le zvezan z vrvjo ali za silo zbit z žrebljem, ali bil je vendar križ. In dasiravno ga je cerkovnik, razjarjen zaradi take skrunitve groba, vselej izpulil in vtaknil doma v peč, so vendar našli drugega jutra zopet križ na prokletem grobu.

Ako bi bil imel kdo dovolj poguma, da bi bil šel o polnoči na grobje, bi bil lahko opazil, kako se je prikradla Lenka iz ubožnice ter je vtaknila kljub cerkveni prepovedi s tresočimi rokami sveto znamenje odrešenja v grob svojega otroka. Našel bi bil lahko krvave sledove njenih prstov, ki

so razpraskali zmrznjeno zemljo, da je mogla vsaditi križ vanjo.

Toda na Lenko ni mislil nihče. Brezbožna oseba sploh ni prihajala več v cerkev, odkar sta jo bila dva duhovnika pahnila iz župnišča.

To skrivnostno zatikanje križa je prenehalo šele tedaj, ko je dal mlinar na svoje stroške postaviti lep kamen na grob. S tem spomenikom si je pa pridobil več prijateljev v občini, kakor s politično čitalnico in ta nagrobni kamen je bil temeljni kamen njegovi ponovni županski časti.

XXIII.

Minul je Božič in s strogim mrazom je novo leto nastopilo svojo vlado. Že tretji mesec je sedel župnik Hercog v svoji goli samostanski celici. Lepa je tudi zima na planinah, kadar plešejo snežinke veselo okrog potnika; prijetno je v najmanjši izbi ubogega drvarja ob veliki, topli peči. Ali težko, da prebije Hercog zimo v samostanu. Že cele tedne ne vidi niti mračnega neba. Kakor prst debela skorja pokriva njegova okna in sredi poldneva plava v njegovi celici otožna večerna tema. Na golih stenah se svetijo milijoni ledenih kristalov, ki so se tam sesedli od njegovega diha.

Kakorkoli je bil mrzel zato hli ječni zrak, vendar je bil še hujsi mraz v njegovi duši. Dokler ne prizna skesan škofu svoje krivice, ni zboljšanja zanj. In včasih se ga je polotil obup tako, da bi bil priznal nestorjeni greh, le da bi se rešil svojih muk. Samega sebe sme zatožiti, tudi če je nedolžen; pravih krivcev pa ne sme imenovati nikoli, ker mu brani spovedni pečat. Led na oknu se staja v toplem pomladnem sijaju, ali njegova usta morajo biti kakor večne naslage ledenika.

Prevelika je bila izkušnja, ne da bi prelomil spovedni pečat, ampak da bi izrekel mea culpa, kakor je hotel škof. Samostanski menihi bi si bili kaj radi pridobili škofovo nagnenje z veliko zaslug, da so izpreobrnilo trdovratnega grešnika. Za samostan in za njih način duhovnih vaj bi bila to posebna čast.

Vse mogoče so zato že poskusili nad zakrknjenim grešnikom. Pogostoma je prihajal tolsti menih v njegovo celico in mu je zapovedoval, naj se sleče. S krepko roko je vihtel bič, da bi izgnal duha ošabnosti iz tega, od lakote in jetništva oslabiljenega telesa.

Ali zakrknjeni grešnik se ni dal pretepati. Enkrat je celo iztrgal menihu bič iz posvečene roke, zdirjal je iz sobe in se je branil z bičem vseh menihov, ki so ga hoteli zadržati. Hotel je zbežati. Ali pri zaklenjenih samostanskih vratih se je nezavesten zgrudil.

Ker se ni dal prostovoljno izpreobrnuti, je bilo treba porabiti silo za rešitev njegove duše. Slekli so ga. Dva meniha sta ga držala in dočim so ostali prav počasno in pobožno molili miserere zanj, mu je razbijal vodja duhovnih vaj hrbet, da je tekla kri curkoma.

Dalje prih.

Zaveden delavec

in

prijatelj delavstva

ne pije

Koslerjevega piva!**Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg**

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

2 52-21

priporoča svoje

borno pivo v sodcih in v steklenicah.**Zaloga v Spodnji Šiški.**

Telefon št. 187.

Telefon št. 187.

